

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2017

aruandeaasta lõpp: 31.12.2017

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus Praxis

registrikood: 90005952

tänavanimi, maja number: Tornimäe tn 5

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihnumber: 10145

telefon: +372 6408000

faks: +372 6408001

e-posti aadress: praxis@praxis.ee

veebilehe aadress: www.praxis.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	25
Bilanss	25
Tulemiaruanne	26
Rahavoogude aruanne	27
Netovara muutuste aruanne	28
Raamatupidamise aastaaruande lisad	29
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	29
Lisa 2 Raha	32
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	32
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	33
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	33
Lisa 6 Kasutusrent	33
Lisa 7 Laenukohustised	34
Lisa 8 Võlad ja ettemaksed	35
Lisa 9 Võlad töövõtjatele	35
Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	36
Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud	36
Lisa 12 Tööjõukulud	36
Lisa 13 Seotud osapooled	37
Lisa 14 Sihtasutuse likviiduse tagamine	38
Lisa 15 Tulevaste perioodide tulu ettevõtlusest	38
Lisa 16 Sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded	38
Lisa 17 Tulud	39
Lisa 18 Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	40
Aruande allkirjad	42
Vandeauditiitori aruanne	43

TEGEVUSARUANNE 2017

SISSEJUHATUS

Mõttekoda Praxis sai 2017. aastal 17-aastaseks. Meie missioon on rikastada avalikku arutelu, luua väärtuslikke teadmisi ja mõjusaid lahendusi poliitikakujundajatele, vabakonnale ja teistele ärksatele inimestele. Igal aastal viime Praxises läbi kümneid analüüse, mille poliitikasoovitused on teetähiseks tervise-, majandus-, haridus-, töö- ja sotsiaalpoliitika kujundamisel ning kodanikuühiskonna arengu ja targa riigivalitsemise suunamisel. Meie valdkondade ülene poliitikauuringute kompetents on Eesti kontekstis eriline. Seda professionaalset sünergia võib pidada meie ainulaadseks tugevuseks.

2017. aastat iseloomustab koostöö ja uute algatuste katsetamine. Keskendume organisatsiooni sisemises korralduses üha enam viisidele, kuidas erinevaid poliitikavaldkondi omavahel veelgi paremini lõimida ja tuua mitmekesiste kompetentside koondamist rohkem meie igapäevatusse ja analüüsidesse. Selle heaks näiteks on möödunud aastast mitmed programmide vahelised ühised projektid, nagu töökohapõhise õppe läbiviimise maksumuse ja tasuvuse analüüs, Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise raames toimunud kõrgetasemelise konverentsi „Future of Work: Making it e-Easy“ sisustamine, Poliitikalabori pilootprojektid, ravikindlustuse katvuse analüüs jpt.

Kuigi oleme Eesti elu ja ühiskonna arengu mõtestamisel avalikkuse, meedia, poliitikakujundajate ja vabakonna jaoks asendamatuks partneriks, ei piirdu meie haare ainult kohalike piiridega. Oleme tegevad mitmetes olulistes rahvusvahelistes võrgustikes. Alates 2006. aastast oleme partneriks Eurofondile töötingimuste, töösuhete ja restruktureerimiste monitoorimisel. Haridusvaldkonnas oleme aktiivsed EUROSTUDENT võrgustikus, kus sel aastal valmis juba kuues laine rahvusvahelisest üliõpilaste elu-olu kaardistavast uuringust. Samuti algatasime mitmeid teisi kaalukaid rahvusvahelise mõõtmega projekte: analüüsisime Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi tellimusel soolist segregatsiooni loodus- ja täppisteaduste erialadel EL riikides ning juhtisime rahvusvahelist projekti, mille fookuses oli kollektiivsete töösuhete roll töötajate kohendamisel.

Kuigi meie missioon ja eesmärgid on aja jooksul jäänud samaks, otsime uusi formaate ja viise, kuidas kasvada ja areneda, et seeläbi Praxisel ühiskondlikku mõjukust suurendada. Üheks suurimaks 2017. aasta saavutuseks peame Poliitikalabori töö hoogsat ja edukat käimalükkamist. Poliitikalabor koondab ekspertteadmisi kõigist meie tavapäraest töövaldkondadest, kuid kasutab mitmesuguste avalike teenuste ja avaliku sektori probleemide lahendamisel uudseid meetodeid ja tööriistu, mis on Eestis seni veel tuttavad pigem toote- ja teenusedisaineritele kui riigiametnikele. Lisaks tavapärasele analüüsile ja nõustamisele on Poliitikalabori eesmärk tuua poliitikakujundamisse enam katsetamist ning lahendada erineva profiiliga spetsialistide (disainerid, andmearhitektid, sotsiaal- ja käitumispühholoogid, antropoloogid, etnograafid jt.) toel probleeme, mis muudavad avalikud teenused nutikamaks ja poliitikakujundamise efektiivsemaks. 2017. aasta lõpus alustasime mitme pilootprojektiga, millest saadavate õppetundide ja kogemuse toel laiendame Poliitikalabori tegevust olulisel määral ja kombineerime uusi töömeetodeid üha enam ka Praxisel tavapärase analüüsitööga. Kuigi töö vilju saame näha alles 2018. aastal, viitavad poliitikalabori meeskonna esimesed sammud klientide keerukate probleemide lahendamisel sellele, et nutika poliitikakujundamise ja teenuste arendamise järele on Eesti avalikus sektoris huvi ja nõudlust.

Järgnevad peatükid annavad ülevaate Praxisel olulisematest töödest ja kordaminekutest ning 2017. aasta tegevustest valdkondade (Praxisel Akadeemia, kodanikuühiskond ja riigivalitsemine, majanduspoliitika, hariduspoliitika, tervisepoliitika, töö- ja sotsiaalpoliitika) lõikes.

PRAXISE AKADEEMIA: AITAME TARGALT TEGUTSEDA JA OTSUSTADA

Teadmistele rajatud poliitikategemine ei seisne vaid uurimises ja analüüsimises. Faktid ja järeldused on vaja viia ka poliitikate autorite ja sihtrühmadeni. Seepärast panustab Praxis ka inimeste arendamisse ja koolitamisse. Praxise Akadeemia eesmärk on muuta poliitikate kujundamine professionaalsemaks nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuse avalike teenistujate seas. Samamoodi oleme partneriks vabaühendustele, erasektori organisatsioonidele ja välispartneritele.

Praxise tugevuseks on mitmekesise valdkonnapoliitikate kogemusega meeskond: lisaks poliitikaanalüüsile, mida võib pidada Praxise põhitegevuseks, oleme me kogenud analüüsimeetodoloogiate, mõjude hindamise, strateegilise planeerimise ja juhtimise, kodanikuühiskonna arendamise ning huvikaitse vallas. Pädevus erinevates valdkondades annab meile võimekuse pakkuda oma partneritele mitmesuguseid koolitusi ja arenguprogramme, kus saame edukalt edasi anda mõttekoja töös tekkivaid teadmisi, oskusi ja kogemusi.

2017. aastal lõppes avaliku teenistuse keskastmejuhtide 15-päevane arenguprogramm KAJA, mille tellijaks oli rahandusministeerium ja mida rahastati Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest. Avaliku teenistuse seadus paneb keskastmejuhtidele märkimisväärse vastutuse inimressursi juhtimisel. Seetõttu on avalikus teenistuses vaja süsteemselt ja järjepidevalt keskastmejuhi omadustega inimesi arendada ja nende tööhuvi hoida. Koolitusprogramm aitas ühtlustada ja tõsta juhtimiskvaliteeti avalikus teenistuses. Aastatel 2015-2017 koolitasime kokku 120 juhti.

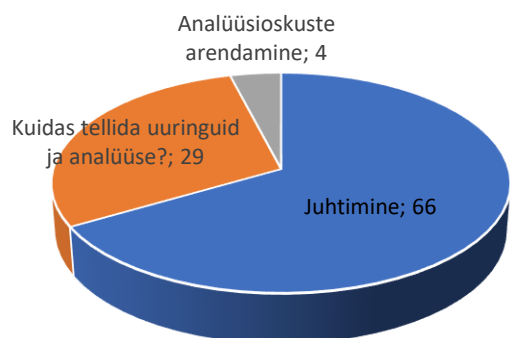
Samuti koolitasime avaliku sektori organisatsioone kvaliteetseid ja rakendatavaid poliitikuuringuid ja analüüse tellima: kuidas koostada lähteülesannet, valida sobiv meetodika, milliseid andmeid kasutada, milline on uuringu protsess, millised peaks olema hanketingimused ja kuidas tulemusi kommunikeerida? Praxis pakkus igapäevatoos vajalike analüüsise ettevalmistamise ja teostamise oskuste ning analüüsi tulemuste kvaliteedi tõstmise alast koolitust nii omal initsiatiivil kui ka riigiasutuste tellimisel.

Koostöös Vabaühenduste Liiduga viisime ellu huvikaitse arenguprogrammi, milles kombineerisime koolitus- ja arendustegevusi. Programmi raames koolitasime ja nõustasime vabaühendusi, aidates neil läbi viia oma valdkonnas huvikaitseprotsessi. Saavutamaks suuremat mõju, koostasid osalejad huvikaitseplaani, mida saab ellu rakendada. Tulemusi hinnatakse seatud huvikaitse-eesmärkide saavutamise ning osalejate enesehindamise põhjal.

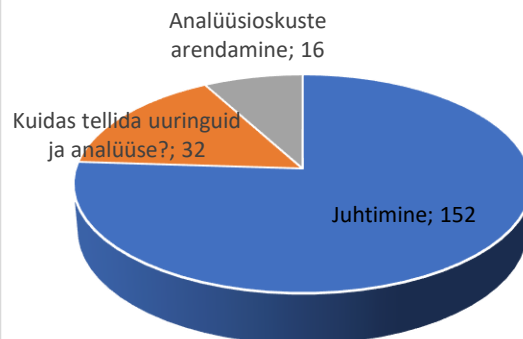
Nõustamisega tegelesime ka Gruusia avaliku teenistuse keskse koolitussüsteemi arendamise projektis. Projekt läheb edasi 2018. aastal ja töö tulemusena valmib Gruusia avaliku teenistuse keskset koolitust toetava e-platvormi kontseptsioon.

Koolitavate arv ja koolitatud tundide maht oli 2017. aastal varasemast väiksem. Selle põhjuseks oli ametnike hõivatus EL nõukogu eesistumisega. Teisalt on sel aastal ette näha avaliku sektori koolitusturu olulist elavnemist, sest edasi minnakse mitmete eesistumise tõttu pausil olnud koolitusprogrammide elluviimisega.

Osalejate arv 2017. aastal

Koolituse kestus (h) kokku 2017. aastal

VALITSEMINE JA KODANIKUÜHISKOND

Valitsemise ja kodanikuühiskonna programm tegeleb hea valitsemise arendamisega nii Eestis kui ka välisriikides. Toetame mõtestatud muutusi, et elanikkond oleks aktiivne ja hooliv, riigivalitsemine tõhus ja mõjus ning poliitiline kultuur areneks. Samuti on meie fookuses sotsiaalse innovatsiooni ja avalike teenuste arendamine, vabäuhenduste strateegilise mõju ja tegevusvõimekuse kasvu toetamine, avatud valitsemise edendamine ning avaliku halduse arendamine.

Valitsemise ja kodanikuühiskonna olulisemad tööd

Katsetame Poliitikalaboris nutikaid lahendusi, et muuta avalike teenuste pakkumine ja poliitikakujundamine tõhusamaks. Praxise Poliitikalabor on ekspertide tiim, mis kutsutakse kokku mõne konkreetse poliitikaprobleemi lahendusvariantide disainimiseks ja päriselus läbikatsetamiseks ja eksperimenteerimiseks. Poliitikalabor kasutab meetodeid ja tööriistu, mis on tuttavad toote- ja teenusedisaineritele, kuid on avalikus sektoris veel vähekasutatud. Ka poliitikalabori ekspertide tiim on erinev tavapärasest – lisaks poliitikaanalüütikutele on tiimi liikmeteks disainerid, andmearhitektid, sotsiaal- ja käitumispühholoogid, antropoloogid, etnograafid jt. 2017. a lõpus alustasime mitme pilootprojektiga, millest saadava kogemuse najal on kavas Poliitikalabori tegevust olulisel määral laiendada ja kombineerida uusi töömeetodeid ka Praxise tavapärase analüüsitöö ja nõustamisega.

Hoiame silma peal riigireformi edenemisel. Jätkus koos Eesti Tööandjate Keskliiduga ellu kutsutud **Riigireformi Radari** projekt. Riigi reformimise vajadust teadvustatakse järjest enam, et Eesti riigiparaat oleks tulevikus usaldusväärne, võimekas ja jõukohane. Kuid reformi mõiste, konkreetsed eesmärgid ja tegevused on ikka veel arutelu objektiks. Radar jälgis hoolega võimuliidu samme haldusreformi elluviimisel ja maavalitsuste sulgemisel, mis on üle paljude aasta suurimad muutused Eesti riigivalitsemises, ja andis omapoolseid soovitusi. Lisaks sellele rõhutas Radari kolleegium kogu aasta vältel, et pärast haldusreformi tuleb ka riigi strateegilise juhtimise, poliitikakujundamise ja avalike teenuste pakkumise võimekust arendada ning tegi valitusele ettepanekuid riigireformiga jätkamiseks.

Ülevaade 2017. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2017
Sotsiaalne innovatsioon ja avalike teenuste arendamine	Viisime ellu SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital toetatud Poliitikalabori toodete ja teenuste arendamise projekti. Praxises tõusis võimekus kasutada uudseid poliitika ja teenuste planeerimise ning elluviimise tehnikaid ja tööriistu. Oleme valmis avalikule sektorile pakkuma nõu uudsetel teemadel (nt käitumisteadus), koolitama, tegema eksperimente jms, mille tõenduseks on 2017. aasta lõpus alanud pilootprojektid Maksu- ja Tolliameti ja Päästeametiga.

Fookusteema	Mida tegime 2017
Vabäuhenduste võimekus ja mõju	Osalesime rahvusvahelises Läänemere regiooni vabakonna arendamise projektis , mille eesmärk oli tugevdada dialoogi Eesti, Läti ja Rootsi ekspertide vahel, et koostöös tuvastada vabakonna arengu, ennekõike rahastamisega seotud väljakutseid ning töötada välja ettepanekuid ning lahendusi nende ületamiseks.

Fookusteema	Mida tegime 2017
Kaasamine, osalusdemokraatia ja avatud valitsemine	<p>Viisime koos Vabaühenduste Liiduga ellu vabaühenduste huvikaitse arendamise programmi, mille eesmärk on tõsta Eesti vabaühenduste huvikaitse võimekust, pakkudes neile koolitusi ja nõustamist.</p> <p>Alustasime poliitika sidususe põhimõtete rakendamise analüüsiga, mille eesmärk on välja selgitada, mil määral ja kuidas hinnatakse Eestis välja töötatavate poliitikameetmete mõju arengumaadele.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017
Ühtne ja tõhus valitsemiskorraldus	<p>Osalesime Arenguseire Keskuse projekti „Avaliku e-valitsemise tulevik“ ekspertrühma töös. Praxise ülesandeks oli kirjeldada ühiskondlike trendide mõju tulevasele riigi juhtimisele. Projekti tulemusena koostatakse 2018. aastal valitsusele ettepanekud riigi reformimiseks.</p>

HARIDUS

Haridusvaldkonnas soovime oma tegevusega kaasa aidata targa hariduspoliitika kujundamisele, pakkudes ja vahendades poliitikakujundajatele ning teistele huvirühmadele selleks vajalikke teadmisi. Lisaks uute teadmiste loomisele jälgime pidevalt hariduspoliitikas toimuvat ning räägime aktiivselt kaasa keskses hariduspoliitika aruteludes, asetades rõhu arutelude teadmispõhisusele. Strateegias oleme välja toonud kolm peamist fookust, millele lähiaastatel soovime keskenduda. Need on õppe ja tööturu sidususe suurendamine, õpetamise kvaliteet ja võrdväärne ligipääs haridusele.

Haridusvaldkonna olulisemad tööd

Analüüsisime digioskusi ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kasutust üldhariduskoolides ja lasteaedades. Digioskuste kasutamist ei nõua ainult igapäevane haridus- ja elukeskkond, vaid ka kiiresti arenev tööturg. Tuleviku töökohad eeldavad tänastelt õpilastelt üha enam info- ja kommunikatsioonitehnoloogilist pädevust. On oluline, et tööturu vajadused ja haridussüsteemi pakutavad oskused oleksid omavahel kooskõlas. Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (HITSA) tellis Praxiselt uuringu, et saada ülevaade digioskuste õpetamisest, õpilaste ja õpetajate digioskustest, hoiakutest ning IKT-huviringide pakkumisest üldhariduses ja lasteaedades. Uuringutulemused viitavad kolmele suurele kitsaskohale digioskuste õpetamisel, mille lahendamiseks haridussüsteemis tegeleda tuleb: (1) digioskuste õpetamise korraldus Eesti üldhariduskoolides on ebaühtlane, (2) digivahendite (seadmed, keskkonnad ja tarkvara) ning digitaalsete õppematerjalide kättesaadavus ja kvaliteet on üks keskne takistus digioskuste õpetamisel nii õppetöös kui ka huvihariduse pakkumisel ning (3) õpetajate ja õpilaste valdavalt positiivsete hoiakute tegelik rakendumine digioskuste omandamisel ja nüüdisaegse õpikäsituse rakendumist soodustava vahendina veel realiseerunud. Praxisel analüüsi tulemused aitavad arendada riiklikke õppekavasid, õppekorraldust ja õpetajakoolitust, et senisest paremini lõimida IKT oskusi haridussüsteemi.

Analüüsisime kutseõppeasutuste tugiteenuste pakkumist ja korraldust. Kutseõpingute katkestamine on Eestis püsinud aastaid kõrge – igal aastal jätab õpingud pooleli ligi viiendik õpilastest. Seejuures on katkestanute osakaal kooliti väga erinev, mis võib viidata kutseõppeasutuste erinevale oskusele ja võimekusele katkestamise vähendamiseks õpilastele tugiteenuseid pakkuda. Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel viisime läbi analüüsi, mis annab ülevaate kutsehariduses pakutavatest tugiteenustest ning sellest, kas ja kuidas need aitavad vähendada õpingute katkestamist. Tulemused näitavad, et kutseõppeasutuste tugiteenuste pakkumine ja korraldus erineb koolide lõikes ning sageli pole need süsteemselt planeeritud ega juhitud. Kuigi koolitöötajad (õpetajad, juhtkonna esindajad, tugispetsialistid) peavad teenuseid katkestamise vähendamisel tulemuslikuks, on info teenuste kohta hajutatud ja sageli pole õpetajad teadlikud erinevatest võimalustest õpilaste toetamiseks. Uuringu käigus kogutud parimad praktikad tugiteenuste pakkumisel ja katkestamise vähendamisel on heaks sisendiks kutseõppeasutustele oma tugisüsteemide arendamisel. Samuti on analüüsi tulemused toeks Haridus- ja Teadusministeeriumile nii riikliku kutseharidusprogrammi ja rahastamismudeli täiendavate meetmete väljatöötamisel kui ka kutseõppeasutuste arengukavades täiendavate tegevuste kavandamisel.

Uurisime üliõpilaste sotsiaalmajanduslikku olukorda Eestis ja Euroopas. Viisime läbi rahvusvahelise üliõpilaste sotsiaalmajandusliku olukorra uuringu EUROSTUDENT, mis käsitleb teemasid nagu üliõpilaste erialavalik, rahulolu õpingutega, perekondlik taust, elukoht, töötamine ja ajakasutus, sissetulekud ja kulutused ning rahvusvaheline mobiilsus. Kogutud andmed võimaldavad kõrvutada

Eesti kõrghariduse ligipääsetavust ja tudengite elu-olu 28 erineva Euroopa riigi andmetega. Uuring näitas, et töötamine on üliõpilaselu lahutamatu osa. 66% üliõpilastest töötab õpingute kõrvalt. Uuringu valguses seisneb Eesti kõrghariduspoliitika üks olulisi väljakutseid selles, kui edukalt suudetakse üliõpilaste eripäraseid vajadusi arvestada ning töötamist ja õppimist lõimida. Õppimist ja töötamist aitaks ühildada paindlik õppekorraldus ning õppiija ja tema (töö)kogemuse hea tundmine. Et piirid nii haridus- ja tööelu kui ka haridussektorite vahel hajuvad, on riigil võimalik toetada töö- ja õppekogemuse lõimingu, väljendades selgelt sõnumit, et töötamine on arengu- ja õppeprotsessi väärtuslik osa.

Ülevaade 2017. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Võrdväärne ligipääs haridusele	<p>Uurisime üliõpilaste sotsiaalmajanduslikku olukorda ja eluolu, et analüüsida kõrgharidusele ligipääsu ning hinnata kõrgharidusreformi järel toimunud muutusi Eesti üliõpilaskonnas. Uuringu tulemused on väärtuslikuks sisendiks kõrghariduspoliitika arendamiseks nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil.</p> <p>Analüüsisime Eesti kogemust heade tulemuste saavutamisel rahvusvahelises õpilaste õpitulemuslikkuse hindamise uuringus PISA, et Eesti praktika kaudu suurendada teiste Euroopa riikide koolide võimekust õpilaste toetamisel ning heade õpitulemuste saavutamisel olenemata nende sotsiaalmajanduslikust taustast.</p> <p>Koostasime ülevaate ja analüüsisime tugiteenuseid Eesti kutseõppeasutustes ning hindasime nende tulemuslikkust õppeprotsessis, sh katkestamist vähendava meetmena. Analüüsi tulemused aitavad nii õppeasutustel kui ka Haridus- ja Teadusministeeriumil tugisüsteeme edasi arendada.</p> <p>Analüüsisime Eesti ühiskonna lõimumisprotsesse hariduse, tööturu ning võrdsete võimaluste teemades, et anda värske ülevaade hariduse rollist lõimumise protsessis, seda eelkõige läbi riigikeele õppe, noorte sotsialiseerumise ning rahvuste vaheliste kontaktide soodustamise.</p> <p>Osaleme Euroopa immigratsioonitaustaga laste ja noorte hariduse uurimisvõrgustikus SIRIUS, kus teeme koostööd nii Balti kui ka teiste Euroopa riikidega migratsioonitaustaga laste ja noorte hariduse olukorra ja võimaluste uurimisel.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Õppe ja tööturu sidususe suurendamine	<p>Analüüsisime esmakordselt Eestis töökohapõhise õppe läbiviimise maksumust ja tasuvust tööandjatele. Selle tulemused annavad poliitikakujundajatele ja ettevõtjatele olulist infot töökohapõhise õppe kui kutseharidusmeetme rakendamiseks vajalikest investeeringutest ja kasust.</p> <p>Aitasime sisustada Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise raames toimunud kõrgetasemelist konverentsi „Future of Work: Making it e-Easy“, mis käsitles muuhulgas tööturu ja töötegemise muutusi ning</p>

nende muutustega seotud väljakutseid inimeste oskustele ja ka haridussüsteemile laiemalt.

Nõustasime Euroopa Komisjoni Eesti hariduse ja koolituse küsimustes. Meie töö aitab Euroopa Komisjonis Eesti haridusteemadega tegelevatel ametnikel paremini mõista Eestis tehtavate hariduse ja tööjõuga seotud poliitiliste otsuste sisu, tausta ja erinevate osapoolte hinnanguid.

Fookusteema

Mida tegime 2017?

Õpetamise kvaliteet

Analüüsisime **digioskusi ja IKT kasutust üldhariduskoolides ja lasteaedades.** Analüüsi tulemused aitavad arendada riiklikke õppekavasid, õppekorraldust ja õpetajakoolitust, et senisest paremini **lõimida IKT oskusi haridussüsteemi.**

Arendasime **õppematerjale erinevates keeltes, et vähendada erinevusi rändetaustaga õpilaste õpitulemustes** võrreldes kohalike õpilastega üle kogu Euroopa. Aitame tõsta õpetajate professionaalsust kaasava hariduse põhimõtete kasutamiseks, luua võrgustikke õpetajate ja lapsevanemate vahel ning suurendada erinevate osapoolte teadlikkust emakeele õppimise ja mitmekeelse hariduse väärtusest rändetaustaga õpilaste õpetamisel.

TÖÖ- JA SOTSIAALVALDKOND

Töö- ja sotsiaalpoliitika valdkonna tööde kaudu soovime aidata kaasa teadmistepõhisele poliitikakujundamisele ning seeläbi eestimaalaste tööelu ja elu kvaliteedi kasvule. Oma tegemistes keskendume järgmistele teemadele: sotsiaalkaitse, ligipääs tööturule ja osalemine tööelus; töösuhted ja töötingimused; töotervishoid ja tööohutus; sooline võrdõiguslikkus, lapse õigused ja vanemlus ning ränne ja lõimumine.

Töö- ja sotsiaalvaldkonna olulisemad tööd

Aitame tööandjatel ja töötajatel töökohti kohandada. Eesti 55–74aastaste tööhõive on Euroopa üks kõrgemaid, kuid tööturult lahkutakse pahatihti põhjustel, mida saab ennetada: tervise halvenemine, oskuste ja teadmiste vähenemine, sobivate töötingimuste ja paindlikkuse puudumine. Tööandjatel on võtmeroll, et targa karjäärijuhtimise, tervise edendamise, õppevõimaluste ja töötingimuste kohandamisega väärtuslikke töötajaid enda jaoks mitte kaotsi lasta. 2017. aastal viisime läbi projekti, mille tulemusena valmisid koostöös Eesti, Poola ja Ungari sotsiaalpartneritega ettepanekud, kuidas kollektiivsete töösuhete kaudu edendada töötingimuste kohandamist vähenenud töövõimega inimestele. Tööandjad ja töötajate esindajad ei olnud varem üheskoos töötingimuste kohandamisega seonduvat niivõrd põhjalikult arutanud ja üheskoos lahendusi otsinud. Koostöös Eesti sotsiaalpartneritega koostati projekti käigus juhendmaterjalid töötingimuste kohandamiseks (sh sõnastati konkreetsete sammud, mida on võimalik tööandjatel ja töötajate esindajatel teha ja kuhu abi ning nõu saamiseks pöörduda), levitati häid praktikaid ja tehti tööpoliitika kujundajatele ettepanekuid töötingimuste kohandamise poliitika muudatusteks.

Analüüsisime ja mõtestasime soolise segregatsiooni eripärasid Euroopa Liidus. Sooline lõhe haridus- ja karjäärivalikutes mängib olulist rolli tööjõu pakkumise kujunemises. See viib sooliselt segregeeritud tööturuni, mis tähendab, et tööturul on sektorid ja ametikohad, kus töötavad peamiselt naised või peamiselt mehed. Ühelt poolt piirab see nii meeste kui ka naiste karjääriotsuseid, luues ametivalikud, mida peetakse „sobivaks“ meestele ja naistele. Kuna meeste poolt domineeritud sektorites on tavaliselt kõrgemad palgad kui naiste poolt hõivatud sektorites, siis on soolisel segregatsioonil suur mõju soolisele palgalõhele. Ühtlasi taastoodavad sellised valikud ühiskonnas soolisi stereotüüpe ja kinnistavad seda, mida peetakse sobilikuks ametialaseks valikuks ka tulevastele põlvkondadele. Soopõhiselt jaotunud tööturg on ebaefektiivne riigi majandusele, piirates tööjõuressurssi ametikohtadel, mis kannatavad tugeva tööjõu puuduse käes (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), tervishoid või hooldusteenused). 2017. aastal analüüsisime Euroopa Komisjoni soolise võrdõiguslikkuse instituudi (EIGE) tellimusel soolise segregatsiooni trende hariduses ja tööturul 28 Euroopa Liidu liikmesriigis ning erinevaid poliitikameetmeid, mille eesmärk on suurendada soolist tasakaalu haridus- ja karjäärivalikutes. Hoolimata erinevatest sekkumistest ei ole sooline segregatsioon Euroopas viimase 10 aasta jooksul oluliselt vähenenud. Analüüs tõi välja, et tõhusate sekkumiste kujundamiseks on vajalikud selgemad sekkumisloogikad ja regulaarsed hindamised. Sekkumised peavad keskenduma nii haridusvalikutele (nt on tüdrukute osakaal IKT erialade lõpetajate seas olnud 2014. aastast pidevas languses), üleminekutele haridusest tööturule (tehnoloogia valdkondades hariduse omandanud naiste töötuse näitajad on kõrgemad kui teiste erialade lõpetajate seas) kui ka nendele, kes juba töötavad sooliselt ebatraditsioonilistel ametikohtadel (sh töötingimused, töö- ja pereelu ühitamise võimalused, palgalõhe nii meeste kui naiste domineeritud ametialadel).

Ülevaade 2017. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Sotsiaalkaitse, maksud ja toetused	<p>Arendasime edasi maksude- ja toetuste mikrosimulatsioonimudelit EUROMOD, millega saab arvutada inimeste ja leibkondade sissetulekuid ja väljaminekuid erinevate otseste maksude ja rahaliste toetuste suuruste korral.</p> <p>Pakkusime regulaarsete monitooringute ja sotsiaalpoliitika analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile Eesti sotsiaalpoliitika mõju hindamiseks ja soovitude ettevalmistamiseks. 2017. aastal valmisid ülevaated iseendale tööandjate ja mittetavapärastelt hõivatute sotsiaalkaitse katvusest, laste poliitikast ning Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkusest</p> <p>Töötasime Statistikaametile välja pensionioõiguste finantsarvestuse simulatsioonimudeli, mis aitab luua regulaarset pensionistatistika arvepidamist. Mudeliga saab hinnata, kui suur on Eesti riigis kohustusliku pensionide osa kohustus.</p> <p>Analüüsisime ravikindlustuse jätkusuutlikkust. Prognoosimudeli abil saab hinnata ravikindlustuse jätkusuutlikkust ning analüüsida väliste tegurite ning poliitikastenaariumite mõju sellele. Tegemist on tervishoiusüsteemi juhtimistöõriistaga, mis aitab hinnata erinevate trendide mõju ravikindlustuse tulude ja kulude pikaajalisele tasakaalule.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Ligipääs tööturule ja osalemine tööelus	<p>Pakkusime tööpoliitika analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile Eesti tööpoliitika arengute hindamiseks ja soovitude tegemiseks. 2017. aastal käsitletud teemade seas on suuremate poliitikamuudatuste mõju ebavõrdsusele ning töövõime reformi rakendumine (sh tööturumeetmete kasutamine).</p> <p>Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise raames aitasime Sotsiaalministeeriumil ette valmistada ja temaatiliselt sisustada kõrgetasemelist tulevikutöö konverentsi „Future of Work: Making it e-Easy“, mis käsitles tööturu ja töötegemise muutusi ning nende muutustega seotud väljakutseid töötingimuste, sotsiaalkindlustuse ja oskuste valdkonnas.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Töösuhted ja töötingimused	<p>Alates 2006. aastast oleme olnud partneriks Eurofondile töötingimuste, töösuhete ja restruktureerimiste monitoorimisel Eestis. Eurofondi monitooringute näol on sageli tegu ainulaadsete töödega, kuna tihti uuritakse mujal vähekajastatud teemasid. 2017. aastal tegime mitu lühikest tööd uute töövormide (nt platvormi- ja juhutöö) reguleerimise ja kasutamise teemal. Lisaks sellele uurisime</p>

	<p>uudse digitaalse tehnoloogia (mittetavapärased e-teenused) kasutamist sotsiaalteenuste pakkumisel.</p>
	<p>Alustasime rahvusvahelise projektiga, mille fookuses on kollektiivsete töösuhete roll töötingimuste kohandamisel vähenenud töövõimega inimestele. Koostöös sotsiaalpartneritega otsime lahendusi, kuidas edendada töötingimuste kohandamist, et kaasata tööturul vähenenud töövõimega inimesi.</p>
	<p>Viisime koos Eesti Töandjate Keskliidu ja Eesti Personalijuhtimise Ühingu läbi Töandjate Ühisuse hommikuseminarid töövõime juhtimisest. Seminaridel jagasime töövõime juhtimise rahvusvahelisi praktikaid ja arutasime praktiliste näidete varal, millised on töövõime juhtimise peamised väljakutsed ning lahendused.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Sooline võrdõiguslikkus	<p>Analüüsisime soolist segregatsiooni hariduses ja tööturul Euroopa Liidus. Analüüsiga panustasime soolise segregatsiooni vähendamise meetmete planeerimisse, analüüsides meeste ja naiste haridus- ja karjäärivalikuid ja andes põhjaliku ülevaate erinevatest poliitikameetmetest EL ja liikmesriikide tasandil.</p> <p>Pakkusime regulaarsete monitooringute ja analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile Eesti soolise võrdõiguslikkuse ning töö- ja pereelu ühitamise valdkonna arengute hindamiseks ja soovitude tegemiseks.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Lapse õigused ja vanemlus	<p>Töövormid mitmekesistuvad ning selge piir iseendale tööandjate ja palgatöötajate vahel hägustub. Osalesime Euroopa Liidu kogemuste vahendamise seminaril, et arutada iseendale tööandjate töö- ja pereelu ühitamise probleeme ja nende lahendamise võimalusi. Seminaril leiti, et vanemapuhkuse ning teiste sotsiaalteenuste ja -toetuste kasutamisel on vaja suuremat paindlikkust, et inimesed saaksid vabamalt liikuda palgatöötaja ja iseendale tööandja staatuse vahel ning et tagada parem töö- ja pereelu ühitamine.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Lõimumine ja ränne	<p>Praxis on koostöös erinevate partneritega osalenud lõimumise monitooringute läbiviimisel alates 2011. aastast. Osalesime ka 2017. aasta monitooringus, keskendudes hariduse, tööturu ning võrdsete võimaluste teemaatikale. Lõimumise monitooring seirab lõimumispoliitika edukust eesmärkide poole liikumisel ning annab vajadusel soovitusi poliitika muutmiseks või kohandamiseks.</p>

MAJANDUS

Majanduspoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti ettevõtluse ja ettevõtluspoliitika teadmistemahukuse ja uuenduslikkuse suurendamisele, arvestades seejuures nii jätkusuutlikkuse kui ka tasakaalustatusega. Selleks analüüsime ettevõtluskeskkonda mõjutavaid võtmeprobleeme, algatame diskussioone ning teeme ettepanekuid majanduskeskkonna arendamiseks nii valitsusele kui ka ettevõtetele. Lähiaastate peamised teemad on seotud majanduse konkurentsivõime kasvu, teadmispõhise ettevõtluse arendamise, riigi raha tõhusama kasutamise ning loodusressursside säästlikuma kasutamisega majanduses.

Majanduspoliitika programmi olulisemad tööd 2017

Analüüsisime töökohapõhise õppe maksumust ja tasuvust. Viimase aastaga on Eestis hüppeliselt kasvanud õpipoisiõpe - kutseõppe vorm, kus amet omandatakse tööandja juures. Töökohapõhises õppes olevate õpilaste arv ulatus 2016/2017 õppeaastal ligi 1400 õpilaseni ning 2020. aastaks on plaanis luua 8000 õpipoisiõppe kohta. Tööandjate kaasamiseks selgitasime välja **töökohapõhise õppe maksumuse ettevõttele ning selle õppevormi rakendamisest tuleneva kasu.** Uuringust selgus, et töökohapõhise õppe suurimad plussid avalduvad siis, kui õpipoisid jätkavad ettevõttes töötamist ka peale õpingute lõppu. See vähendab kulusid, mis tekiks uute töötajate värbamisel. Tööandja suurim kuluallikas on õpipoiste juhendamisele kuluv aeg ja raha. Kuid lisaks rahalistele kuludele ja tuludele on oluline ka mitterahaline kasu: töökohapõhine õpe aitab luua väärtusliku tööandja kuvandit, mõjub positiivselt töötajate motiveeritusele ja produktiivsusele, ettevõtte konkurentsivõimele ja kvalifitseeritud tööjõu puuduse leevendamisele. Vaatamata kuludele peavad paljud tööandjad töökohapõhist õpet investeringuks, mis toob pikemas perspektiivis ettevõttele kasu.

Jätkasime ning täiendasime mitmeid varasemaid majanduspoliitika programmi keskkonnaprojekte, et tagada järjekindlus sotsiaalmajanduslike mõjude arvestamisel Eesti majandus- ja elukeskkonda mõjutavates riiklikes otsustes. Tuvastasime, et kõige enam elanikke mõjutavad keskkonnakasutuse vormid on peenosakeste heide välisõhku ning saasteainete sattumine vette ja mulda ning pakkusime välja meetodikad nende häiringute rahaliseks hindamiseks.

Reastasime koostöös Tallinna Tehnikaülikooli ja AS Mavesega uued **põlevkivi kaevandamise majanduslike eelispiirkonnad** ja looduslike tingimuste põhjal, kus majandusliku tasuvuse põhjal on teistest eelistatumad Uus-Kiviõli, Sonda ning Oandu kaevandusalad. Uuring lõppeb 2018. aasta kevadel, kui Praxis on kaevanduspiirkondades läbi viinud sotsiaalmajanduslike mõjude hinnangu.

Jätkasime ning laiendasime **riigirahanduse** alaseid tegevusi, eelkõige maksupoliitika vallas. Lisaks regulaarsele EL maksutoetuste mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD arendamisele teeme koostööd Euroopa Komisjoniga (Joint Research Centre), hinnates sissetulekute alaraporteerimist ja maksudest kõrvale hoidmist valitud liikmesriikides. Saadud hinnangud lisame EUROMODi mudelisse, võimaldades analüüsida sissetulekute alaraporteerimise fiskaal- ning jaotuslikke mõjusid. Maksukäitumisega tegeleme ka uues Poliitikalabori projektis, mille eesmärgiks on innovatiivsete lahenduste abil vähendada ümbrikupalkasid Eesti ehitussektoris.

Ülevaade 2017. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Majanduse ja majandussektorite konkurentsivõime kasv	<p>Rahvusvahelise konsortsiumi partnerina uurisime Eesti ühe rahvusvaheliseks sündinud ettevõtte osalemist rahvusvahelistes tööstuslikes väärtusahelates ning nelja rahvusvahelistumist edendavat poliitikameedet (kaks Eestis, üks Austraalias ja üks Jaapanis). Mitmed tehtud uuringud koondatakse lõpparuandesse, mida kirjutatakse 2018. aasta esimeses kvartalis.</p> <hr/> <p>Arvutasime Bocuse d'Or gastronoomiavõistluse Euroopa etapi otsest majandusliku mõju, kui see sündmus toimuks Tallinnas 2020. aastal.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Riigi raha tõhusam kasutamine ja maksumuudatuste mõju arvestamine	<p>Koostöös Essexi Ülikooli ja Praxise töö- ja sotsiaalpoliitika analüütikutega täiendasime toetuste simuleerimiseks kasutatavat Euroopa riikide mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD Eesti moodulit iga-aastaste andme- ja poliitikareeglite uuendustega.</p> <hr/> <p>Osalesime EUROMODi täiendamisel kaudsete maksudega (sh Eesti osas), mis jõudis eduka lõpuni ning mille abil saab nüüd analüüsida nende mõju koos otseste maksude ja rahaliste toetustega leibkondade sissetulekute jaotusele.</p> <hr/> <p>Alustasime projekti Euroopa Komisjoniga, milles hindame sissetulekute alaraporteerimist ja maksudest kõrvale hoidumist rahvusvahelises võrdluses ning täiendame EUROMODi mudelit selles dimensioonis.</p> <hr/> <p>Panustasime maksudealase kompetentsiga Praxise Poliitikalabori projektidesse.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Jätkusuutliku arengu tagamine ja ressursside säästlikum kasutamine	<p>Arendasime merekeskkonna ressursside majandusliku kasu ruumilist mudelit, et veelgi täpsemalt hinnata merealade majanduslikku tulu ja kulu nii riigile kui ettevõtjale.</p> <hr/> <p>Osalesime Eesti keskkonnakasutuse välismõjude hindamise metoodika väljatöötamises toetamaks teadmispõhiste otsuste tegemist keskkonnapoliitikas.</p> <hr/> <p>Viime läbi põlevkivi kaevandamise eelispirkondade järjestamist majanduslike ja sotsiaalsete tingimuste põhjal, et aidata riigil mõista uute kaevanduste tasuvust ning mõjusid.</p>

TERVIS

Tervisepoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti elanikkonna tervise paranemisele, pakkudes lahendusi inimesekeskse ja jätkusuutliku tervisesüsteemi arendamiseks. Otsime uuringute ja analüüside toel lahendusvõimalusi tuvastatud probleemkohtadele ning viime saadud teadmisi aktiivselt erinevate huvirühmade ja otsustajateni, et toetada teadmuspõhist otsustusprotsessi.

Tervisevaldkonna olulisemad tööd

Analüüsisime Eesti rahvastiku tervisenäitajaid ja tervisepoliitika juhtimise tulemuslikkust. Sarnaselt 2016. aastale oli ka 2017. aastal suurimaks tööks Rahvastiku tervise arengukava (RTA) vahehindamine. RTA on Eesti tervisepoliitika võtmedokument, milles seatud eesmärkidest lähtuvad Eesti tervisepoliitika otsused aastatel 2009-2020. Analüüsis tõdesime, et tervisenäitajate paranemisele hoo sisse saamiseks on tervisepoliitika strateegilisse juhtimisse tarvis enam sihistatud lähenemist - rahvastiku tervise arengukava küll koondab erinevate valdkondade tegevused, kuid tegevussuundade rohkuses kipuvad prioriteetid hägustuma ja seetõttu ei ole RTA täitnud oma rolli üleriigilise tervisepoliitika juhtimise töövahendina. Analüüs valmis 2017. aasta veebruaris ning terve aasta jooksul tutvustasime tulemusi erinevatele sihtrühmadele (Sotsiaalministeerium ning selle allasutused, Põhja-Eesti Regionaalhaigla töötajad, Säästva arengu komisjon), sh rääkisime tulemustest HIV-teemalisel arutelul Arvamusfestivalil, Tartu Ülikooli Kliinikumi aastakonverentsil, Vähiliidu aastakonverentsil, diabeedi teemalisel konverentsil jm.

Hindasime riikliku HIV/AIDS strateegia tulemuslikkust. Analüüsisime riikliku HIV ja AIDS strateegia 2006-2015 tulemusi, tegevuste eesmärgipärasust ja vastavust rahvusvahelistele HIV/AIDSi poliitikate soovitudele. Kokkuvõttes võib öelda, et HIV epideemia kontrolli alla saamisel on strateegia olnud edukas – positiivseid muutusi võib näha pea kõigis peamistes HIV riskirühmades. HIV uute juhtude arv on vähenenud, levimus peamistes riskirühmades langenud, testimisaktiivsus tõusnud ja aina enam ravi vajavaid nakatunuid jõuab ravile. Probleemiks on aga valdkonna keskse juhtimise puudumine, vähene koostöö ja ebapiisav rahastamine. Tervishoiusüsteem ei ole võtnud HIV teemat omaks ja see takistab integreeritud ja kvaliteetsete teenuste väljaarendamist, mis on HIV epideemia ohjamisel kriitilise tähtsusega.

Otsime lahendusi elanikkonna vananemise ning eakate pikaajalise hoolduse küsimustele. Vananemisega seoses tuleb üha enam pöörata tähelepanu sellele, kuidas kasutada senisest paremini vanemaealiste kogemustes ja oskustes peituvat potentsiaali nii töö- kui ka ühiskonnaelus laiemalt. Et vananeva ühiskonna väljakutseid ja lahendusi Eesti poliitikakujundajate ja teiste sihtrühmadeni tuua, osalesime koostöös töö- ja sotsiaalpoliitika programmiga rahvusvahelises koostööprojektis MOPACT, mille tulemused aitavad suurendada vaenemaealiste ühiskonda ja tööturule kaasatust ning edendavad sotsiaalset innovatsiooni pikaajalises hoolduses.

Aitame kaasa eakate pikaajalise hoolduse arendamisel ka projektis ***Sustainable Tailored Integrated Care for Older People in Europe (SUSTAIN)***. See on Horizon2020 raames teostatav nelja-aastane teadusprojekt, mille raames töötame välja lahendusi pikaajalise hoolduse teenust vajavatele vanemaealistele. Oleme abiks kahele organisatsioonile Eestis, kellega koos arendame teenuseid, et need vastaksid paremini eakate vajadustele, oleksid inimesekesksed, ennetusele suunatud,

kvaliteetsed ja turvalised. Projekti käigus kogutud teadmisi ja parimaid praktikaid saavad oma töös kasutada ka teised valdkonna arendajad ja huvirühmad.

Viisime Eesti Nooremarstide Ühenduse tellimusel läbi **arst-residentide ja nende juhendajate küsitluse**, koondasime selle tulemused 2017. aasta lõpus avaldatud poliitikaanalüüsi „Residentuur Eestis – kuidas edasi?“. Tervishoiusüsteemi osapooled on residentuuriõppe alustega üldjoontes rahul, kuid uurimistöö tulemusel selgus ka, et õpet iseloomustab põhjendamatu variatiivsus – õppe ja juhendamise kvaliteet, praktika ja teooria tasakaal, mitmekülgsus ning pädevuste hindamine erineb erialade, baasasutuste ja juhendajate lõikes oluliselt. Residentuuriõppe hindamine jätkub 2018. aastal – kõrvutame Eesti residentuuri olukorda teiste Balti riikide olukorraga.

Ülevaade 2017. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Tervishoiusüsteemi strateegiline juhtimine ja jätkusuutlikkus	Hindasime Eesti tervisepoliitika eesmärkide täitmist ja juhtimist . Rahvastiku tervise arengukava hindamine kaardistas tervisetrendid, hindas kümne tervisevaldkonna olukorra ja tõi välja kriitilised kohad, mis vajavad tervishoiusüsteemis kiiret sekkumist. Hindamise soovitusel on abiks riiklike tervisepoliitika sihtide seadmisel.
	Hindasime Riikliku HIV ja AIDS strateegia 2006-2015 tulemuslikkust strateegia eesmärkide saavutamisel, vastavust rahvusvaheliste poliitikasoovitustele ja koostasime soovitusel HIV poliitika edasiseks edukaks kujundamiseks.
	Osaleme rahvusvahelises Jeanne Monnet võrgustikus SMSHealth, mille eesmärk on kaardistada väikeriikide väljakutsed ja võimalused tervisepoliitika kujundamisel nii Eestis kui ka Euroopas. Projekt toob kokku teadlased, tervishoiutöötajad ja poliitikakujundajad ning aitab tuua väikeriikide perspektiivi Euroopa Liidu tervishoiupoliitika diskussioonidesse ja poliitikakujundamisse.
	Augustis alustasime ravikindlustuskaitse uuringu läbiviimist, mille eesmärgiks on saada otsustustuge ravikindlustuse korralduse edasiarendamiseks eesmärgiga laiendada elanikkonna kaetust solidaarse ravikindlustusega.
	Koostasime hindamisraamistiku pikaajalise hoolduse reformide mõju hindamiseks . Praxise ülesandeks oli välja töötada vastav hindamisraamistik, millele tuginedes on võimalik deinstitutionaliseerimise reformide mõju Eestis hinnata.
	Alustasime arengukoostööprojektiga Moldovas, et jagada Eesti e-konsultatsiooni kogemust . Koostöös sealse perearstide seltsi ja riikliku ülikoolihaigla dermatoloogia osakonnaga otsime võimalusi Eestis välja töötatud e-konsultatsiooni rakenduse piloteerimiseks.
	Viisime läbi Intervention Mapping koolituse , mis hõlmas tõenduspõhiste rahvatervise sekkumiste väljatöötamist kohaliku ja riikliku tasandi ennetustegevuste planeerijatele ja elluviijatele.

Hindasime **arstide diplomijärgset õpet Eestis**. Kuigi tasemehariduse õppekavadel on riiklik akrediteerimine tavapärane, pole Eestis arstide tasemeharidusjärgset spetsialiseerumist varem süsteemselt hinnatud.

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Vaimne tervis	<p>Valmis mitmedimensioonilise pereteraapia (MDFT) kulutõhususe uuring. MDFT pereteraapia on suunatud 11-19-aastastele noorukitele, kellel esineb õigusrikkumisi, sõltuvusainete tarvitamist ja sellega seonduvaid käitumuslikke ja emotsionaalseid probleeme. Teostasime hindamise, millest selgus, et Eesti MDFT programm on kulutõhus - iga investeeritud euro hoiab riigile kokku enam kui viis eurot.</p> <p>Rahvastiku tervise arengukava (RTA) vahehindamise raames hindasime vaimse tervise valdkonna tegevusi ja arenguid. Selgus, et vaimset tervist toetavate teenuste süsteem on Eestis killustunud ning puudub selge kontseptsioon, kuidas pakkuda lisaks ravi-, rehabilitatsiooni- ja tugiteenustele ka tegevusi vaimse tervise edendamiseks ja häirete ennetamiseks. Valdkond vajab vaimse tervise edendamiseks süsteemsemat poliitikakujundamist ja muutusi.</p> <p>Alustasime tõsiste käitumisprobleemidega lastele suunatud teenuste uuringuga. Eesmärk on saada ülevaade tõsiste käitumisprobleemidega laste/noorte sihtrühmast, nende teenuste vajadusest ja neile pakutavatest teenustest Eestis.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2017?
Pikaajaline hooldus	<p>Arendame jätkuvalt rahvusvahelises projektis SUSTAIN eakate pikaajalist hooldust. Projekt keskendub koduse hoolduse teenustele eesmärgiga muuta need patsiendikeskseks, ennetusele fokuseerituks, tõhusaks, kvaliteetseks ja turvaliseks ning teha seda selliselt, et teenused oleksid rakendatavad ka teistes EL riikides.</p>

PRAXISE INIMESED

Muutused juhatuses ja nõukogus

2017 aastal toimusid Praxise juhtimises mitmed olulised muutused. Alates juulist 2017 peatas ajutiselt töölepingu juhatuse liige ja majandusprogrammi juht Katrin Pihor, et asuda juhtima Riigikantselei juurde loodud kõrghariduse ja teaduse rahastamise ning korraldamise rakkerühma tööd. Senine juhatuse liige Laura Kirss, kes panustas igapäevaselt ka hariduspoliitika valdkonna töösse, võttis aga vastu uued väljakutsed teadusmaailmas ja suundus alates oktoobrist 2017 Tartu Ülikooli doktoriõppesse.

Ka nõukogu koosseisus toimus 2017. aasta alguses mitmeid muudatusi. Veebruaris sai Praxis kolm uut nõukogu liiget. Meiega liitus Tallinna Tehnikaülikooli sotsiaalteaduskonna haldusjuhtimise ja halduspoliitika professor Tiina Randma-Liiv, kes jõudis Praxisesse juba teist korda. Ta on üks mõttekoja asutajatest ning kuulus Praxise nõukokku ka aastatel 2000-2003 ning 2006-2007. Samuti liitus nõukoguga Kommunikatsioonibüroo JLP asutaja ja partner Kristi Liiva, kellel on suur roll Eesti kodanikukultuuri edendamises – aktiivse vabakonna liikmena on ta pannud aluse Arvamusfestivalile ning kaasatanud üldhariduskoolidele kiusuennetusprogrammi pakkuva SA Kiusamisvaba Kool. Kolmas uus nõukogu liige on pikaajalise finantssektori juhtimiskogemusega Andres Sutt, kes on praegu ametis Eesti Energia kontserni regulaatorsuhete direktorina. Lisaks uutele liikmetele jätkavad nõukogus Triinu Tombak ja Karsten Staehr, kes võttis 2017.a. alguses enda kanda nõukogu esimehe rolli. Alates 2017. aasta märtsist lahkus nõukogust Ene-Margit Tiit ja detsembrist Sten Tamkivi.

Muutused meeskonnas

Möödunud aasta tõi Praxise jaoks kaasa personaliliikumisi mitmes valdkonnas. Jaanuaris 2017 võttis kommunikatsioonijuhi töö Eneli Mikkolt üle Lee Maripuu. Eneli lõi mitmetes Praxise projektides 2017. aastal veel kaasa eksperdi rollis. Veebruaris liitus majandusprogrammiga Aleksandr Michelson ja märtsis tuli valdkondadeülese andmeanalüütikuna programmidele appi Andi Kiissel. Aprillis naasis Praxisesse töö- ja sotsiaalpoliitika valdkonna analüütik Liina Osila, kelle tööleping oli ajutiselt peatatud, et kaasa lüüa Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) töös. Septembris tuli Praxisesse tagasi Riigikantseleis avaliku sektori ja sotsiaalse innovatsiooni rakkerühma juhtinud ekspert Hille Hinsberg, kes aitas käivitada Poliitikalabori tegevust. Alates jaanuarist 2018 liitus Hille OECD-ga Pariisis. Septembris lõppes tööleping tervisepoliitika analüütiku Riina Sikkutiga, kes asus tööle Riigikantselei strateegiabüroosse, kus ta vastutab sotsiaalse turvalisuse, tööturu ja tervishoiu küsimuste eest. Oktoobris 2017 liitus Praxise meeskonnaga Mari Rull, kes täiendab tervise valdkonna ridasid. Detsembris 2017 lõppes tööleping tervise valdkonna programmijuhi Ülla-Karin Nurmega, kes suundus koordineerima tervise ja heaolu küsimusi rahvusvahelises võrgustikus NDPHS (Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being). Lapsehoolduspuhkusel viibis 2017. aastal kaks Praxise töötajat – majanduspoliitika analüütik Silja Kralik ja Praxise Akadeemia koolitusjuht Anne Randväli.

Praxises oli kokku 31.12.2017 seisuga tööl 29 inimest. Personali koguarv on viimastel aastatel jäänud samasse suurusjärku ja olulisi muudatusi lähiajal ei plaanita.

KOMMUNIKATSIOONITÖÖ JA VÕRGUSTIKUD

Teadmiste levitamine

Mõttekoja strateegiliste sihtide saavutamisel on Praxise kommunikatsioonitööl keskne roll. Töötame järjepidevalt selle nimel, et meie tööd, eksperthinnangud ja soovitused oleks nii poliitikakujundajatele, partneritele kui ka laiemale avalikkusele kättesaadavad, mõistetavad ja kasutatavad. Võtame sageli ühiskondlikel teemadel meedias sõna, aitame mõtestada poliitikamuudatusi, toome kokku osapooli, et arutleda ühiskonnas olulistel teemadel ning sisustame debatte teadmistepõhise infoga. Praxise analüüse, poliitikasoovitusi ja eksperthinnanguid avaldab Eesti meedia igapäevaselt. Meie igakuine uudiskiri jõuab üle 2500 lugejani, Facebooki lehekülje jälgijate arv kasvab järjepidevalt, olles jõudnud 2430 inimeseni. 2014. aasta kevadel alustasime koostööd Vikerraadioga, kus möödunud aastal olid regulaarselt eetris Praxise riigivalitsemise eksperdi Rauno Vinni ja juhatuse liige Tarmo Jüristo päevakommentaariid.

Lisaks igapäevasele Praxise meediasuhtlusele on meie kommunikatsioonitöö keskmes proaktiivne sõnumiseade ja võrgustikutöö. Tõstatame pidevalt olulisi teemasid ning aitame avalikkusel mõista otsuste ja muudatuste laiemat konteksti ja mõju. Selleks kasutame Praxise poliitikaseminarisarjade formaati Mõttehommik, osaleme aktiivselt Arvamusfestivali aruteludes ning teeme mõttekojas sündinud kogemuste, oskuste ja teadmiste mõju suurendamiseks pidevalt tööd oluliste võrgustike ja partneritega, nagu Riigikogu ja valitsuskomisjonid, erialaliidud ja -organisatsioonid ning sotsiaalpartnerid ja vabakonna organisatsioonid. 2017. aasta Arvamusfestivalil tõstasime mõttekojana aruteludeks välja mitmeid olulisi meie analüüsitööst välja koorunud probleeme ja teemasid. Koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga korraldasime diskussioonid „HIV nakatunu profiil Eestis järgmise 10 aasta jooksul“ ning „Kuidas kujundada teadmistepõhist poliitikat?“. Samuti tõime fookusesse uued suunad poliitikakujundamises, korraldades koostöös ettevõtjate, ametnike, poliitikute ja ajakirjanikega katsetuskultuuri teemalise arutelu „Kas poliitika on eksperimenteerimiseks?“.

Samuti kasutame aktiivselt oma infokanaleid ning head koostööd meediaorganisatsioonidega selleks, et ühiskondlikult olulisi teemasid tõstatada. Nii hoidsime 2017. aastal avalikkuse tähelepanuväljas riigireformi ellu viimisega küsimusi ja pakkusime konstruktiivset tagasisidet ja soovitusi valitsusele riigireformi edendamiseks; tõime poliitikakujundajate ja avalikkuse tähelepanuvälja rahvatervise ja tervishoiusüsteemi kitsaskohad ning vajaduse süsteemsete muudatuste järele ning selgitasime vananeva ühiskonna väljakutseid töökäte puuduses vaevlevas ühiskonnas; mõtestasime ja arvutasime lahti pensionireformiga seotud muudatusi; aitasime esile tuua kohalike omavalitsuste valimiste eel olulisi valikukohti hariduses ja sotsiaalpoliitikas jpm.

Praxis hoiab sõltumatu mõttekoja standardit, mis tähendab, et meie tegevus ja rahastamine on läbipaistvad, meie analüüsid metodoloogiliselt kõrgetasemelised, järeldused argumenteeritud. Seda kõike soovime ka kommunikatsioonis silmas pidada. Aruanded on tasuta ja avalikult kättesaadavad kõigile soovijatele meie veebilehel. Peame oluliseks, et meie töö tulemused oleksid selged ja lihtsasti kasutatavad ja arusaadavad kõigile ning selles suunas jätkame kindlasti tööd ka tuleval aastal.

Nõuandvad kogud

Oma põhitöö kõrvalt kuuluvad mitmed Praxise töötajad erinevatesse nõuandvatesse kogudesse, mis annab meile ühe täiendava võimaluse mõttekojas kogutud teadmisi avaliku sektori poliitikakujundamisse lõimida. Praxise juhatuse liige Tarmo Jüristo kuulub Riigikantselei juurde loodud Avatud Valitsemise Partnerluse koordineerivasse kogusse. Avatud Valitsemise Partnerlus on rahvusvaheline algatus hea riigivalitsemise edendamiseks ning tegevuse fookuses on Eestis avatud poliitikakujundamine, riigieelarve ja finantsjuhtimise läbipaistvus ning kodanikust lähtuvad avalikud teenused. Kodanikuühiskonna- ja riigivalitsemise programmijuht Rauno Vinni osaleb haldusvõimekuse komisjoni töös ja analüütik Jane Ester kodanikuühiskonna arendamise valitsuskomisjoni töös, mis edendab avaliku sektori ja kodanikuühiskonna koostööd. Töö- ja sotsiaalpoliitika analüütik Magnus Piirits kuulub riikliku vanaduspensioni jätkusuutlikkuse edendamise juhtrühma, mis töötab välja vanaduspensioni jätkusuutlikkuse analüüsi ja ettepanekud. Katrin Pihor kuulub tööjõuvajaduste seire- ja prognoosisüsteemi OSKA nõunike kotta, nõustades Kutsekoda tööturu seiresüsteemi arendamisel ja elluviimisel.

Jätkame tegutsemist ka Eesti Hindamise Ühingu ESTES, mis loodi 2010. aastal Praxise, Technopolis Group'i ja CPD OÜ algatusel. Ühingu eesmärk on toetada hindamise valdkonnas tegutsevate organisatsioonide ja ekspertide koostööd. Ühingu tööga soovime soodustada teadmiste- ja kaasamispoliitika ja strateegiate kujundamist ja arengut Eestis. Eesmärk on tõsta Eestis läbiviidavate hindamiste professionaalset ja eetilist taset ning hindamisalast teadlikkust ja kultuuri. 2016. aastal toimus ESTESE juhtimisel teooriapõhise hindamise koolitus, kus Euroopa Hindamisühingu juhatuse liige Barbara Befani tutvustas Eesti hindamisspetsialistidele uusimaid metoodilisi lähenemisi hindamise metoodikale.

Erialane koostöö

Praxis kuulub paljudesse erialastesse võrgustikesse, mis aitab edendada nii Eesti-sisest kui ka rahvusvahelist koostööd, tuua organisatsiooni uut teadmist kui ka jagada oma teadmisi teistele. Järgnevalt on esitatud ülevaatlik nimekiri erialastest rahvusvahelistest võrgustikest ja/või organisatsioonidest, millega Praxis oli 2017. aastal seotud.

Rahvusvahelised võrgustikud, kuhu kuulume ja kus teadmisi vahendame

- ENEPRI, European Network of Economic Policy Research Institutes
- PASOS, Policy Association for an Open Society
- NEPC, Network of Education Policy Centers
- ESTO, European Science and Technology Observatory
- ENSR, European Network for Social and Economic Research (Katrin Pihor kuulub juhatusse)
- EEPO, European Employment Policy Observatory
- EurWork, European Observatory of Working Life
- EMCC, European Monitoring Centre on Change
- ECE, European Centre of Expertise in the field of labour law, employment and labour market policies
- SAAGE, Scientific analysis and advice on gender equality in the EU - SAAGE
- IRShare, Industrial Relations Share
- ESPN, European Social Policy Network

- International Network for Health Policy and Reform, Bertelsmann Stiftung
- ISTR, International Society for Third-Sector Research
- TURI Network, The Trade Union related Research Institutes Network
- Erasmus + Jean Monnet Networks - European Integration, Small States and Health
- HSPM, Health Systems and Policy Monitor Network

Rahvusvahelised organisatsioonid, kellega teeme tihedalt koostööd

- **Ülikoolid:**
  - University of Essex
  - University of Sheffield
  - London School of Economics and Political Science
  - Technische Universität Berlin
  - VU University Amsterdam
  - University of Cardiff
  - Karolinska Universitet
- **Uurimisinstituudid ja mõttekojad:**
  - Luxemburg Institute of Socio-Economic Research
  - Association for Efficient and Responsible Governance (Moldova)
  - Fondazione Giacomo Brodolini
  - GHK Consulting
  - Economic Policy Research Centre
  - Freedom House
  - Policy Agenda
  - Institute of Public Affairs
  - Applica
  - NOTUS
  - CEPS (Centre for European Policy Studies)
  - Oxford Research
  - Ecorys UK
- **Rahvusvahelised organisatsioonid:**
  - Euroopa Komisjon
  - Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond
  - Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut
  - OECD
  - WHO (Maailma Terviseorganisatsioon)
  - European Observatory on Health Systems and Policies

RAHASTAMINE

Peame oluliseks rahastamisallikate mitmekesisust, läbipaistvust ja seda, et meie tegevuse rahastajate taust on teada. Praxis on isemajandav organisatsioon ja ei saa alates 2008. aastast üheltki rahastajalt institutsionaalset tegevustoetust. Seetõttu otsime ise oma tegevuste finantseerimiseks rahastamisallikaid, taotledes toetusi kodanikeühendustele mõeldud fondidest nii Eestis kui ka Euroopas, konkureerides nii Eesti riigiasutuste kui Euroopa Komisjoni institutsioonide riigihangetel, osaledes Euroopa Komisjoni teadus- ja arendustegevuse uurimisprojektide konkurssidel ning kogudes annetusi Eesti ettevõtelt ja eraisikutelt.

Tulud olid 2017. aastal 992 738 eurot (2016. aastal 1 363 216 eurot) (vt täpsemalt tulemiaruanne). Kokkuvõttes kujunes 2017. majandusaasta tulemiks -91 764 eurot (2016. aastal 2 896 eurot), mille tulemusena akumulieritud tulem 2017. aasta lõpuks oli -7 270 eurot.

Praxise tulud on suunatud mõttekoja põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks ja millelt teenitav võimalik kasum reinvesteeritakse samuti põhikirjaliste eesmärkide hüvanguks. Veidi üle poole tuludest moodustub teenuste müügist, näiteks erinevad koolitused ja nõustamine ning turukonkurentsivõidetud analüüsi- ja arendustööd. Teine tuluallikas on projektitoetused, mida oleme erinevatest vabaühendustele ja analüüsi- ja arendustöödele mõeldud fondidest ise taotlenud. Samuti saime annetusi Eesti ettevõtjatelt Praxise missiooni toetamiseks.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	50 882	30 808	2
Nõuded ja ettemaksud	253 382	440 284	3
Kokku käibevarad	304 264	471 092	
Kokku varad	304 264	471 092	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	30 000	0	7
Võlad ja ettemaksud	235 673	291 047	8
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	45 861	95 551	18
Kokku lühiajalised kohustised	311 534	386 598	
Kokku kohustised	311 534	386 598	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	13	13	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	84 481	81 585	
Aruandeaasta tulem	-91 764	2 896	
Kokku netovara	-7 270	84 494	
Kokku kohustised ja netovara	304 264	471 092	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	376 409	355 215	17
Tulu ettevõtlusest	613 022	1 006 213	17
Muud tulud	3 307	1 788	
Kokku tulud	992 738	1 363 216	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-181 649	-451 756	10
Jagatud annetused ja toetused	0	-60	
Mitmesugused tegevuskulud	-135 752	-145 466	11
Tööjõukulud	-764 647	-762 481	12
Muud kulud	-1 705	-118	
Kokku kulud	-1 083 753	-1 359 881	
Põhitegevuse tulem	-91 015	3 335	
Intressitulud	2	3	
Intressikulud	-715	-101	
Muud finantstulud ja -kulud	-36	-341	
Aruandeaasta tulem	-91 764	2 896	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	-91 015	3 335	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	186 902	-215 091	
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-105 251	58 569	
Kokku rahavood põhitegevusest	-9 364	-153 187	
Rahavood investeerimistegevusest			
Laekunud intressid	2	3	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	2	3	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenud	30 000	0	7
Makstud intressid	-528	-101	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	29 472	-101	
Kokku rahavood	20 110	-153 285	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	30 808	184 434	2
Raha ja raha ekvivalentide muutus	20 110	-153 285	
Valuutakursside muutuste mõju	-36	-341	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	50 882	30 808	2

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2015	13	81 585	81 598
Aruandeaasta tulem	0	2 896	2 896
31.12.2016	13	84 481	84 494
Aruandeaasta tulem	0	-91 764	-91 764
31.12.2017	13	-7 283	-7 270

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus PRAXIS 2017. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga. Eesti finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimikonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevas arvestuspõhimõtetes.

Sihtasutuse tulude-kulude aruanne on koostatud lähtudes RTJ 14 nõuetest.

Majandusaasta algas 01.01.2017 ja lõppes 31.12.2017, majandusaasta pikkuseks oli 12 kuud.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Aruandeperioodil selgus eelmises perioodis viga, mille osas on sisse viidud alljärgnevad parandused: tööjõukulud on tulemiaruanDES suurenenud 4 491 euro võrra, sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud on vähenenud 1 197 euro võrra ning muud tegevuskulud on vähenenud 3 294 euro võrra.

Aruandeaastal on muudetud bilansis võrdlusperioodi andmeid järgnevalt:

kirje võlad ja ettemaksud on suurenenud 411 euro võrra ning kirje sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused on vähenenud 411 euro võrra.

Eelkirjeldatud korrigeerimistest tulenev mõju võrdlusperioodi tulemile ja teistele põhiaruannetele puudub.

Eelnimetatud korrigeerimiste mõju on esitatud alljärgnevas tabelis:

Lisarea nimetus	31.12.2016	Muutus	31.12.2016
Bilansikirje nimetus			
Võlad ja ettemaksud	290 634	411	291 045
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	95 962	-411	95 551
TulemiaruanDE kirje nimetus			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-452 953	1 197	-451 756
Mitmesugused tegevuskulud	-148 760	3 294	-145 466
Tööjõukulud	-757 990	-4 491	-762 481

Raha

Raha ja raha lähendina kajastatakse kassas olevat sularaha ja arvelduskontode jääke. Raha kajastatakse bilansis õiglases väärtuses.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja -kohustised ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustised,

mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, hinnatakse bilansipäeval ümber eurodesse ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse sihtasutuse majandustegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid.

Nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse võimaluse korral iga ostja kohta eraldi. Kui nõuete individuaalne hindamine ei ole nõuete arvust tulenevalt võimalik, siis hinnatakse individuaalselt ainult olulisi nõudeid. Ülejäänud nõudeid hinnatakse kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas.

Kõiki muid nõudeid (viitlaekumised ning muud lühiajalised nõuded) kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumus. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nominaalväärtusega (miinus võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalised nõuded kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvas summas.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseks põhivaraks loetakse sihtasutuse enda tegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 1917 eurot.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumus, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Materiaalse põhivara amortisatsiooni arvestatakse lineaarsel meetodil. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi sõltuvalt selle kasulikust tööeast.

Hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele (sh tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel).

Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 1917 eurot

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	5
Ehitised	5
Masinaid ja seadmed	5

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle sihtasutusele. Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks (intressikulud) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, viitvõlad, ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumus, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksamisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestus toimub kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva.

Annetused ja toetused

Aruande perioodi kuludes on kajastatud kõik projektide sihtfinantseerimisega seotud tegevuskulud, millega seotud tegevused on aset leidnud aruandeaastal.

Sihtfinantseerimisena käsitletakse selliseid toetusprojekte, mida rahastatakse kas sihtotstarbelistest eraldistest või sihtasutuse enda poolt taotletud toetustest ja annetustest.

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglasel väärtuses. Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse tulemiaruanDES „Annetused ja toetused“ kirjel.

Tulud

Sihtasutus on viimastel aastatel oma tegevusi rahastanud projektipõhiselt Eesti avaliku sektori organisatsioonide tellimustest, Euroopa Liidu uuringuprojektidest ja muudest vahenditest. Sihtasutus on rahastatud erinevate ühiskondlike organisatsioonide, mitmete rahvusvaheliste fondide (sh EL fondid ja raamprogrammid) ning lepingulistest töödest riigi ja erasektori poolt.

Tulu pikema perioodi jooksul programmide poolt juhitud projektide teenuste müügist kajastatakse lähtuvalt osutatava teenuse valmidusastmest bilansipäeval, eeldusel, et teenuse osutamist hõlmava tehingu lõpptulemust (s.o tehinguga seotud tulud ja kulud) on võimalik usaldusväärselt prognoosida ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulud. Osutatava teenuse valmidusaste määratakse kasutades teenuse osutamisega seotud tegelike kulude suhet võrreldes eelarveliste kogukuludega.

Kui teenuse osutamist hõlmava tehingu või projekti lõpptulemust ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, kuid on tõenäoline, et sihtasutus suudab katta vähemalt teenusega seotud kulud, on tulu kajastatud ainult tegelike lepingu täitmisega seotud kulude ulatuses. Kui on tõenäoline, et teenuse osutamisega kaasnevad kogukulud ületavad teenuse osutamisest saadava tulu, siis kajastatakse oodatav kahjum täies ulatuses kohe.

Juhul, kui bilansipäeval ületab laekunud projekti tasude summa projektile tehtud kulutused ja sellele vastava tuluosa, kajastatakse vahe bilansis kohustusena. Juhul, kui laekunud projekti tasude summa on väiksem kui projektile tehtud kulutused ja sellele vastav tuluosa, kajastatakse vahe bilansis nõudena.

Seotud osapooled

Sihtasutuse seotud osapooled on:

- a. tegev- ja kõrgem juhtkond;
- b. eespool loetletud isikute lähedased pereliikmed ja nende poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Sündmused pärast aruandekuupäeva

Pärast aruandekuupäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist toimunud sündmuste kajastamine aastaaruandes sõltub sellest, kas tegemist on korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusega.

Korrigeeriv aruandekuupäevajärgne sündmus on sündmus, mis kinnitab aruandekuupäeval eksisteerinud asjaolusid. Sellise sündmuse mõju on kajastatud lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanDES.

Mittekorrigeeriv aruandekuupäevajärgne sündmus on sündmus, mis ei anna tunnistust aruandekuupäeval eksisteerinud asjaoludest. Sellise sündmuse mõju ei kajastata lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanDES. Kui mõju on oluline, avaldatakse see lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Sularaha kassas	408	407
Arvelduskontod	50 474	30 401
Kokku raha	50 882	30 808

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	41 028	41 028	
Ostjatelt laekumata arved	41 028	41 028	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	289	289	4
Muud nõuded	202 774	202 774	
Viitlaekumised	202 774	202 774	16
Ettemaksed	1 575	1 575	
Tulevaste perioodide kulud	1 575	1 575	
Muud	7 716	7 716	
Kokku nõuded ja ettemaksed	253 382	253 382	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	127 473	127 473	
Ostjatelt laekumata arved	127 473	127 473	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	7	7	4
Muud nõuded	302 941	302 941	
Viitlaekumised	302 941	302 941	16
Ettemaksed	2 860	2 860	
Tulevaste perioodide kulud	2 860	2 860	
Muud	7 003	7 003	
Kokku nõuded ja ettemaksed	440 284	440 284	

Real "Viitlaekumised" on kajastatud sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded, mille osas detailsem informatsioon on toodud lisas 16.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2017		31.12.2016	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	0	13 752	0	16 028
Üksikisiku tulumaks	0	10 775	0	7 923
Erisoodustuse tulumaks	0	209	0	371
Sotsiaalmaks	0	33 532	0	15 305
Kohustuslik kogumispension	0	1 081	0	959
Töötuskindlustusmaksed	0	1 083	0	953
Intress	0	284	0	0
Ettemaksukonto jääk	289		7	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	289	60 716	7	41 539

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

					Kokku
	Ehitised	Arvutid ja arvutisüsteemid	Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
31.12.2015					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0
31.12.2016					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0
31.12.2017					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0

Lisa 6 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2017	2016
Kasutusrendikulu	65 424	67 763
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2017	31.12.2016
12 kuu jooksul	43 401	64 458
1-5 aasta jooksul	50 400	195 270

Tallinna kontoriruumide rendileandjale on saadetud 22.01.2018 lepingu lõpetamise teade ning vastavalt sellele lõppeb leping Tornimäe Ärikeskusega 22.07.2018.

Lisa 7 Laenukohustised

(eurodes)

	31.12.2017	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressimäär	Alusvaluuta	Lõpptähtaeg	Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta				
Lühiajalised laenud								
Miyabi OÜ	30 000	30 000			4%	EUR	03.11.2018	13
Lühiajalised laenud kokku	30 000	30 000						
Laenukohustised kokku	30 000	30 000						

Aruandeaastal on võetud laenu Miyabi OÜ- lt summas 30 000 eurot. Intresse arvestati aruandeaastal 187 eurot.

Lisa 8 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	41 953	41 953	
Võlad töövõtjatele	67 887	67 887	9
Maksuvõlad	60 716	60 716	4
Muud võlad	26 701	26 701	
Intressivõlad	187	187	
Muud viitvõlad	26 514	26 514	
Saadud ettemaksed	38 416	38 416	
Tulevaste perioodide tulud	34 541	34 541	15
Muud saadud ettemaksed	3 875	3 875	
Kokku võlad ja ettemaksed	235 673	235 673	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	42 979	42 979	
Võlad töövõtjatele	64 620	64 620	9
Maksuvõlad	41 539	41 539	4
Muud võlad	98 089	98 089	
Muud viitvõlad	98 089	98 089	
Saadud ettemaksed	43 820	43 820	
Tulevaste perioodide tulud	39 945	39 945	15
Muud saadud ettemaksed	3 875	3 875	
Kokku võlad ja ettemaksed	291 047	291 047	

Real "Muud viitvõlad" on kajastatud 31.12.2017 seisuga töötasudelt arvestatud, kuid aruandekuupäeva seisuga veel deklareerimata maksud summas 25 232 eurot (31.12.2016: 25 853 eurot).

Lisa 9 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Võlad töövõtjale	36 651	37 793
Puhkusekohustus	23 359	20 070
Puhkusekohustuse maksud	7 877	6 757
Kokku võlad töövõtjatele	67 887	64 620

Lisa 10 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud (eurodes)

	2017	2016
Transpordikulud	1 437	14 509
Üür ja rent	3 359	6 020
Mitmesugused bürookulud	3 734	5 726
Lähetuskulud	18 163	32 897
Koolituskulud	45	1 228
Uuringud, analüüsid, küsitlused	121 860	305 923
Seminaride kulud	15 696	59 154
Ostetud teenused	6 446	5 269
Kommunaalkulud	2 062	2 712
Muud	8 847	18 318
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	181 649	451 756

Lisa 11 Mitmesugused tegevuskulud (eurodes)

	2017	2016
Üür ja rent	62 065	61 742
Mitmesugused bürookulud	15 286	18 300
Lähetuskulud	3 563	6 855
Koolituskulud	1 851	4 177
Ostetud teenused	20 237	15 621
Kommunaalkulud	16 295	16 890
Käibemaksukulu	7 102	7 192
Sisseostetud tööjõukulud	920	1 378
Liikmemaksud	3 633	3 300
Seminaride korraldamine	0	2 375
Transpordikulud	379	856
Muud	4 421	6 780
Kokku mitmesugused tegevuskulud	135 752	145 466

Lisa 12 Tööjõukulud (eurodes)

	2017	2016
Palgakulu	574 049	576 868
Sotsiaalmaksud	188 155	183 702
Maksud erisoodustustelt	2 443	1 911
Kokku tööjõukulud	764 647	762 481
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	23	22

Lisa 13 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2017		31.12.2016	
	Nõuded	Kohustised	Nõuded	Kohustised
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	0	32 931	16	5 796

2017	Ostud	Saadud laenud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	0	30 000
2016	Ostud	Saadud laenud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	2 000	0

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2017	2016
Arvestatud tasu	45 833	59 322

Aruandeaastal seotud osapoolte vahelisi ostu- ja müügitehinguid ei olnud.

Arvestatud tasudena kajastuvad juhatuse liikmetele arvestatud tasud. Nõukogu liikmetele tasusid ei maksta.

Aruandeaastal arvestati intressi laenult 187 eurot.

Lisa 14 Sihtasutuse likviiduse tagamine

Sihtasutuse netovara ja käibekapital on seisuga 31.12.2017 negatiivsed summas 7270 eurot. Ennekoike oli põhjuseks Eesti Euroopa Liidu eesistumine, mis mõjutas oluliselt avaliku sektori prioriteete ning haldussuutlikkust. Seetõttu lükkusid edasi mitmed olulised hanked ning tekkis ülekoormatusest tingitud viivitusi juba käimasolevates projektides. Praxise jaoks oli tagajärjeks müügitulu äralangemine ja/või edasilükkumine olulises mahus: võrreldes 2016. aastaga vähenes müügikäive 370 tuhande euro võrra. Suurim osa sellest langes erinevatele koolitushangetele, mis lükkusid 2018. aastasse.

Juhatus on 2017. aasta sügisest alates tegelenud aktiivselt lahenduste otsimisega müügitulu suurendamiseks ning tulubaasi laiendamiseks ning mitmekesistamiseks tulevikus.

Sihtasutus on käesolevaks ajaks astunud samme üldkulude vähendamiseks ning teinud pingutusi müügitulu suurendamiseks ning diversifitseerimiseks. Selle tulemusena on 2018. a. prognoositav käive võrreldes 2017. aastaga oluliselt suurenenud.

Lisa 15 Tulevaste perioodide tulu ettevõtlusest

Programm	2017	2016	Lisa nr
Majanduspoliitika	27 400	3 998	
Töö- ja sotsiaalpoliitika	7 141	20 492	
Hariduspoliitika	0	901	
Praxis Akadeemia	0	11 170	
Valitsemine ja kodanikuühiskond	0	3 384	
Kokku	34 541	39 945	8

Lisa 16 Sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded

Programm	2017	2016	Lisa nr
Majanduspoliitika	18 766	68 120	
Töö- ja sotsiaalpoliitika	92 569	52 194	
Hariduspoliitika	19 417	53 038	
Tervisepoliitika	57 530	91 682	
Praxis Akadeemia	1 669	13 735	
Valitsemine ja kodanikuühiskond	12 823	22 682	
Muud projektid	0	1 490	
Kokku	202 774	302 941	3

Antud lisas on kajastatud pooleliolevate projektidega seotud nõuded tulude osas, mis jäävad alla antud projektides tehtud kulutustele aasta lõpu seisuga.

Lisa 17 Tulud

	Annetused ja toetused		Tulu ettevõtlusest		
Tulu kandja 2017.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	0	21 194	130 696	151 890
Töö- ja sotsiaalpoliitika	151 622	0	166 824	31 417	349 863
Hariduspoliitika	12 395	5 536	24 817	49 698	92 446
Tervisepoliitika	109 726	30 050	0	65 991	205 767
Praxise Akadeemia	0	23 081	0	77 916	100 997
Valitsemine ja kodanikuühiskond	1 478	44 011	0	29 155	74 644
Muud projektid	0	-1 490	0	0	-1 490
Üld	0	0	3 789	11 525	15 314
Kokku	275 221	101 188	216 624	396 398	989 431
	Annetused ja toetused		Tulu ettevõtlusest		
Tulu kandja 2016.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	1 200	44 864	212 017	258 081
Töö- ja sotsiaalpoliitika	88 771	11 623	128 452	55 398	284 244
Hariduspoliitika	0	10 843	32 329	96 199	139 371
Tervisepoliitika	100 693	7 488	428	77 993	186 602
Praxise Akadeemia	0	40 973	18 642	297 419	357 034

Valitsemine ja kodanikuühiskond	0	85 651	1 011	39 778	126 440
Muud projektid	0	6 332	0	0	6 332
Üld	0	1 641	1 470	213	3 324
Kokku	189 464	165 751	227 196	779 017	1 361 428

Tuludena on kajastatud nii lõpetatud kui ka pooleliolevate projektide tulud vastavalt tulude-kulude vastavuse printsiibile aasta lõpu seisuga.

Lisa 18 Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused

	2017	2016
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	44 287	93 977
Fondid	1 574	1 574
Kokku	45 861	95 551
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest		
Programm	2017	2016
Töö- ja sotsiaalpoliitika	0	30 785
Hariduspoliitika	6 288	0
Tervisepoliitika	20 034	15 342
Praxise Akadeemia	17 965	41 935
Valitsemine ja kodanikuühiskond	0	5 915
Kokku	44 287	93 977

Bilansireal "Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused" on kajastatud Poliitikauuringute Keskuse Praxise nõukogu poolt loodud sihtkapital, mille jääk oli 31.12.2017 seisuga 1 574 (31.12.2016: 1 574) eurot.

PRAXISE Sihtkapital on loodud 2008. aastal eesmärgiga koguda ja vahendada kapitali Praxise missiooni täitmiseks ning kaasata ettevõtjaid ja eraisikuid koostöös Praxise jätkusuutliku ühiskonna arendamisele Eestis.

Sihtkapitali väljundid:

1. toetada erinevaid analüüse;
2. korraldada regulaarselt temaatilisi arutelusid (seminarid ja konverentsid) ja
3. toetada Praxist tema missiooni elluviimisel.

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 24.05.2018

Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus Praxis (registrikood: 90005952) 01.01.2017 - 31.12.2017 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
TARMO JÜRISTO	Juhatuse liige	24.05.2018

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Sihtasutus Poliitikauringute Keskus Praxis nõukogule

Märkusega arvamus

Oleme auditeerinud Sihtasutus Poliitikauringute Keskus Praxis (sihtasutus) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31.12.2017 ning tulemiaruanne, rahavoogude aruannet ja netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Meie arvates, välja arvatud meie aruande osas „Märkusega arvamus alus“ kirjeldatud asjaolu mõju, kajastab kaasnev raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistel osades õiglaselt sihtasutuse finantsseisundit seisuga 31.12.2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Märkusega arvamus alus

Sihtasutuse juhtkond on kajastanud tulemiaruanne kirjel „Annetused ja toetused“ sihtfinantseerimise tuludena aruandeperioodil 73 tuhat eurot, mille tuluna kajastamise eeldused seisuga 31.12.2017 ei olnud Raamatupidamise Toimkonna juhendi RTJ 12 kohaselt täidetud. Õige kajastamise korral peaksid aruandekuupäeva seisuga lühiajalised kohustused olema 73 tuhande euro võrra kajastatust suuremad, aruandeaasta tulem ning netovara kajastatust -73 tuhande euro võrra negatiivsemad.

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme ettevõtetest sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperitide eetikakoodeksiga (Eesti) (eetikakoodeks (EE)), ja oleme täitnud oma muud eetikakoodeksi kohustused vastavalt eetikakoodeksi (EE) nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie märkusega arvamusel.

Tegevuse jätkuvusega seotud oluline ebakindlus

Juhime tähelepanu asjaolule, et arvestades lõigus „Märkusega arvamus alus“ kirjeldatud parandamata vea mõju ületasid sihtasutuse lühiajalised kohustused käibevarasid ja netovara on negatiivne seisuga 31. detsember 2017.a. summaks -80 tuhat eurot. Sihtasutuse juhtkond on selgitanud plaane likviidsuse ja tegevuse jätkuvuse tagamiseks raamatupidamise aastaaruande lisas 14. Meie arvamus ei ole märkusega eelnimetatud asjaolu suhtes.

Muu Informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon hõlmab tegevusaruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet.

Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme teatud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, võimaldamaks kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama ettevõtte jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatab kas ettevõtte likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad ettevõtte finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusel. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, väärsitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamusel avaldamiseks sihtasutuse sisekontrolli tulemuslikkuse kohta
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust sihtasutuse suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infot või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeauditori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada sihtasutuse suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mistahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

/digitaalselt allkirjastatud/

Tiina Maalinn

Vandeauditori number 437

Villems & Partnerid OÜ

Auditiorettveõtja tegevusloa number 80

Mustamäe tee 46, Tallinn, Harju maakond, 10621

24.05.2018

Audiitorite digitaalallkirjad

Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus Praxis (registrikood: 90005952) 01.01.2017 - 31.12.2017 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
TIINA MAALINN	Vandeaudiitor	24.05.2018

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Teadus- ja arendustegevus sotsiaal- ja humanitaarteaduste vallas	72201	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6408000
Faks	+372 6408001
E-posti aadress	praxis@praxis.ee
Veebilehe aadress	www.praxis.ee